

105548

OKN/GB. 29.10.1948.

N o t a t .

- I. Spørsmålet om det tyske sikkerhetspolitis tjenestemenn i Norge under krigen 1940-1945 går inn under ^{Geneve} ~~Genfer~~-konvensjonen om behandling av krigsfanger av 27. juli 1929 er tvilsomt ^{over} ~~di maa anses.~~

Konvensjonens artikkel 1 lyder:

- "Nærværende konvensjon finner, bortsett fra bestemmelsene i
"titel VII, anvendelse:
"1) på alle de personer som er omhandlet i artiklene 1, 2 og 3
"i det reglement som er bilag til Haagkonvensjonen av 18 ok-
"tober 1907 om landkrigens lover og sedvaner, når disse er tatt
"til fange av fienden.
"2) på alle personer som tilhører de krigførendes vebnede
"styrker og som er blitt tatt tilfange under operasjoner til-
"sjøs eller i luften, med forbehold likeoverfor de fravikelser
"fra konvensjonens bestemmelser som tilfangetagelse under disse
"forhold gjør uundgåelige. Disse fravikelser må imidlertid
"ikke stå i strid med nærværende konvensjons grunnprinsipper;
"de opphører straks de tilfangetatte er kommet til en fangeleir.

De nevnte artikler 1 og 3 lyder:

- "Artikkel 1: Krigens lover, rettigheter og plikter finner ikke
"bare anvendelse på armeen, men også på militser og korpser av
"frivillige som oppfyller følgende betingelser:
"1) at de har over seg en person som er ansvarlig for sine
"underordnede
"2) at de har et fast kjennetegn som kan gjenkjennes på avstand
"3) at de bærer sine våben åpenlyst
"4) at de i sine operasjoner retter seg etter krigens lover og
"sedvaner.
"I de land hvor militser eller korpser av frivillige utgjør
"armeen eller en del av den, innbefattes de under benevnelsen
"armée.
"Artikkel 3. De krigførende parters vebnede styrker kan bestå
"av stridende og ikke-stridende. Både de første og de siste

"/"som krigsfanger."

Konvensjonens artikkel 31 lyder:

"De personer som medfølger de væpnede styrker, uten å høre til disse, som bl.a. korrespondenter, avisreportere, marketondere og leverandører, som faller i fiendens makt og som derne finner å burde holde tilbake, har krav på den samme behandling som krigsfangene, forutsatt at de er forsynt med en legitimasjon fra den militære autoritet for de styrker som de medfølger."

Jeg gjør spesielt oppmerksom på at artikkel 1 i Konvensjonen av 1907, bruker uttrykket "armée", mens samme Konvensjons artikkel 3 og artikkel 2, annet ledd og 31 i Konvensjonen av 1929 bruker uttrykket "væpnede styrker".

I et utkast til endring av Krigsfangekonvensjonen av 1929, fremsatt på Røde Kors-konferansen i Stockholm i august 1945, er følgende uttrykk foreslått for så vidt angår utkastets artikkel 1 og 3:

"/"Prisoners of war, in the sense of the present Convention, are persons belonging to one of the following categories, and who have fallen into enemy hands:

"(1) Members of armed forces of the parties to the conflict, including members of militias and voluntary corps which are regularly constituted.

"(3) Persons who follow the armed forces without directly forming part thereof (for instance, war correspondents, contractors, members of labour units, or of services employed for the welfare of combatants), on condition that they are bearers of an identity card similar to the annexed model and issued by the armed forces which they accompany."

I bemerkningene til forslaget heter det bl.a.:

"II. Persons Protected by the Convention

"The present wording of Art. 1 is the result of a compromise between two opinions voiced during the 1929 Diplomatic Conference: the first considered that the Convention should apply only to persons mentioned in Art. 1 and 3 of the Hague

- 3 -

"Regulations, in order to preserve close connexion with these Regulations, the drafting of which had caused great difficulties (but this would imply restricting such application only to prisoners of war captured on land); the second desired to extend the benefit of the Convention to naval and air forces, and wished to speak only of armed forces in general, omitting all reference to the Hague Regulations.

"The latter opinion was unanimously confirmed by the Second Commission, particularly as regards reference to the Hague Regulations. It was argued against any such reference that the new Convention must contain all stipulations relating to Prisoners of War; further, that the Convention was intended for the use of both officers and men, and that the wording should be easy to understand and convenient to handle; finally that it was not advisable to refer to stipulations of forty years standing, which were liable to revision.

"With regard to the substance of Art. 1, the ICRC stressed, in their report that experience gained during the War showed that this Article (which is in fact complemented by Art. 81) no longer satisfies present conditions in its enumeration of the classes of persons to whom the Convention should apply. Further, this enumeration should be more clearly defined and, in particular, include certain groups of military personnel who should normally have been considered as PW, but who suffered hardship through the fact that they were not explicitly named in the Convention.

"The delegations readily shared these views and thought opportune to take up once more, in the order suggested by the ICRC, the study of the classes of military personnel, present or future, to whom the Convention should apply.

"I. Members of the Armed Forces.

"The ICRC had proposed to adopt the term "armed forces" in preference to that of "army" used in Art. 1 of the Regulations. This suggestion was approved and the question arose as to the advisability of giving a more exact description of armed forces, particularly by stating, as in the Hague Regulations, that the term covers both combatants and non-combatants

"The delegations came to the conclusion that this fact was usually implicit in any general reference to armed forces. fange-
"They preferred to let this mention stand in its present form, lön-
"as it raised almost no difficulties during the recent war. not
"Any attempt to complete the text might lead to the exclusion like-
"of certain categories.

"Persons following the Armed Forces without being part thereof
"The Commission, having previously recommended that Art. 1
"should include all classes of persons to whom the Convention 1-
"applies, accepted the ICRC proposal to embody therein the t
"substance of Art. 81.

"As regards the various groups mentioned in the latter Art., -
"the list given shows this clause to be old-fashioned, if not 1-
"obsolete; such persons are today generally included in the
"regular armed forces. On the other hand, new classes of
"persons have arisen who are more or less part of the armed
"forces (e.g. military labour units and welfare personnel),
"and whose position when captured has given rise to difficul- 3
"ties.

"The Commission considered it preferable, on the whole, to
"maintain the present system, whereby PW status is granted
"only to persons holding identity cards, even if some of them
"(as in the last war) were deprived of this status owing to
"the loss of their cards. The Commission also recommended that
"certain classes should still be listed, but stressed that
"this listing should serve only as an example, and that the
"wording should be brought up to date. One delegation asked
"that the term "contractor" should be kept, as such persons
"are frequently found on board warships.

- 5 -

Jeg har ikke funnet noe i litteraturen om spørsmålet.

- II. Såfremt forannevnte tjenestemenn ikke går inn under krigsfangekonvensjonen av 1929, kan de settes i varetektsfengsel og dømmes som vanlige utlendinger som har forbrutt seg i Norge mot norsk lov, (selvsagt på betingelse av at rettergangslovene og straffeloven ikke strider mot de anerkjente regler i folkeretten) se Strl. §§ 12 og 14.
- III. Såfremt de går inn under konvensjonen skal de prinsipielt behandles som krigsfanger fra arrestasjonen til en endelig fallende dom mot dem som krigsforbrytere, fra hvilket tidspunkt de alminnelige fengselsregler kan anvendes.
- Konvensjonen av 1929 har en del bestemmelser om rettergang, straff og straff-fullbyrdelse mot krigsfanger. Disse bestemmelser kommer inidertid bare til anvendelse på forhold (handlinger og unnlater) som har funnet sted mens de var krigsfanger.
- Kan de settes i varetektsfengsel hvis det kan antas at de vil bli dømt som krigsforbrytere. Såfremt det foreligger skjellig grunn til mistanke? (Det er norsk praksis). Her må man formentlig være meget forsiktig. Er det en handling åpenbart utenfor "tjenesten" eller åpenbart i strid med folkeretten, kan de muligens settes i varetektsfengsel. I mindre sikre tilfeller er spørsmålet mer tvilsomt.
- Blir de så dømt ved endelig fallende dom for overtredelser av krigsforbryterloven av 13.12.46 og Strl. kommer vanlig regel til anvendelse.

Oslo, 29.oktober 1948.

ØRN